

Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök beadványa a Tanácsköztársaság Kormányzótanácsának elnökségéhez, 1919 ^[1]

Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök beadványa a Tanácsköztársaság Kormányzótanácsának elnökségéhez az egyházat sújtó hátrányok

megszüntetése ügyében

Szombathely, 1919. július 31.

Magyar Népköztársasági Miniszterelnök

3871. szám érkezett 1919. VIII. 7.

I. ügyosztály

A beadvány száma: 1113/I/919

kelte: júl. 31.

Tárgy:

A dunántúli evang. egyházkerület püspökének a Kormányzótanács elnökségéhez intézett beadványa a vallás szabad gyakorlása tárgyában.

A változott viszonyok folytán külön elintézést nem igényel.

Irattárba helyezendő

Budapest, 1919. aug. 11.

A Magyar Tanácsköztársaság Forradalmi Kormányzótanácsának

Budapest

A Tanácsköztársaság többszörönként kiadott nyilatkozataiban hangsúlyozottan kijelentette, hogy a vallásszabadságot biztosítja, s a vallás szabad gyakorlását nem akadályozza. A Tanácsköztársaság nem akar mást – mondja az egyik kiáltvány –, csak annyit, hogy a vallás mindenkinek magánügye legyen. Ez annyit tesz, hogy senkit se lehessen hitvallásra kényszeríteni hite, akarata, meggyőződése ellen.

Mivel azonban az egyén a maga vallásos meggyőződését az egyházban vallja s vallásos életét a vele egy hiten lévők közösségében éli, a vallásszabadság általános elve az egyházzal szemben érvényesített intézkedésekben bírja közelebbi meghatározóját.

Dacára a vallásszabadság elvének, a Tanácsköztársaság az egyházzal szemben olyan intézkedéseket fogantatott, melyek a vallás szabad gyakorlását súlyosan megnehezítik, avagy azt lehetetlenné teszik. Nem elégedett meg az eddig élvezett összes államsegélyek azonnali megvonásával, s az állam erkölcsi támogatásának megszüntetésével, hanem megfosztotta az egyházakat összes vagyonuktól is, jóllehet azt a hívek áldozatkészsége és vallásos buzgósága éppen azért teremtette meg, hogy a vallásos élet folytonosságát és zavartalanságát biztosítsa. Elvette azon alapokat és alapítványokat is, melyeknek célja a gyülekezet, a templom, az orgona fenntartása stb. Megfosztotta a gyülekezeteket azon helyiségektől, melyekben gyermekeinek vallásoktatásáról gondoskodott, s melyekben egyháztagoknak is isteni tiszteleteket tartott. Rendelkezéseiben (a választójogi törvény, az élelmezésre vonatkozó osztályozás), továbbá hivatalos közegei által tett nyilatkozataiban megbélyegzi, sőt gyalázza az egyházak és lelkészek munkáját. Elvette Egyetemes Lelkeszi Nyugdíjintézetünk összes vagyonát, és ezáltal nemcsak a lelkészözvegyek és nyugdíjazott lelkészek, hanem egyszersmind a lelkészpálya jövődjét tette bizonytalanná. Vallásos irodalmi intézeteink könyvraktárait lefoglalta s azok egy részét saját kénye-tetszése szerint megsemmisítette. Mivel az egyházzal szemben érvényesített eme rendelkezéseket a hirdetett vallásszabadság elvvel megegyezőeknek nem találjuk, az alábbi pontokat terjesztem a Tanácsköztársaság elé s kérem ezekre vonatkozólag a sürgős intézkedések megtételét:

1. A felekezeti iskolák általános oktatási céljuk mellett külön vallási és egyházi célokat is szolgáltak. Evangélikus egyházunk ezen külön célok biztosíthatására hozta meg súlyos anyagi áldozatot. Ez által biztosította az egyházas vallásos nevelést, a vallásoktatás erőteljességét, az egyházi ének tanítását. A leánygyülekezetek iskolatermei kivétel nélkül istentiszteleti célokra is használtattak, száz és száz egyháztag lelki épülését szolgálván.

Tekintettel azon körülményre, hogy ezen feladatok az iskolák államosítása után is fennállanak és az egyház terhét képezik, az elvett egyházi, iskolai épületekért szabályszerű tárgyalással az egyházak részére megfelelő kártalanítás állapítandó meg. Ennek elintézéséig az iskolaterem használata úgy vallásoktatás, valamint istentisztelet céljaira biztosítandó.

2. Sürgősen rendezendő az állami tulajdonba vett felekezeti iskolák fenntartásának kérdése. Jóllehet a Tanácsköztársaság eltörölte a kötelező egyházi adózást, mégis az iskolák fenntartására az eddigi mértékben az egyházat kötelezi. Mivel egyházunk a Tanácsköztársaság rendelkezése következtében ezután önkéntes adományokból kénytelen fenntartani magát, az iskolafenntartásra eddig fizetett összegeket annál kevésbé biztosíthatja, mert saját egyházi szükségleteinek fedezhetése is bizonytalanná vált, s különben is teljesen ellenkezik minden jogi és méltányossági szemponttal, hogy az egyház oly iskola fenntartására köteleztessék, mely nem az egyház tulajdona, s melynek kulturális munkálkodásában nem érvényesül az egyház szelleme.

3. Az egyházak iskolai vagyonánál szabályszerű tárgyalás alapján elkülönítendő, s az egyház részére visszaadandó a kántori javadalmat képező rész.

4. A Tanácsköztársaság kimondotta az összes egyházi vagyon likvidálását. Egyházközségeink és

egyházunk vagyonát egyháztagjaink közadakozása és áldozatkészsége teremtette meg oly célból, hogy ezzel a gyülekezetek fennmaradása és az egyházi munka folytonossága biztosíttassék. Ez az egyházi vagyon sehol sem haladja túl az egzisztenciális lét biztosításához szükséges létminimumot, mert minden egyházközségünk kénytelen az egyházfenntartás céljaira tagjainak áldozatkészségét igénybe venni. Különben is, az ellikvidált egyházi vagyonban vannak olyan határozott rendeltetésű alapok, melyek az egyházi vallásos élet biztosítására szolgálnak: templomépítés, egyházfenntartás, orgona-, harangalap stb. A Tanácsköztársaság az összes egyházi vagyont ellikvidálta, s ezzel ellentétbe jut az általa sokszor hangoztatott vallásszabadság elvével, mert a vallásszabadságot hivatalos kijelentésekben biztosítja ugyan, de az embereknek az egyházban lefolyó és csak abban megvalósítható vallásos életét, elvevén az egyháztagok által nyújtott, feltétlenül szükséges anyagi eszközöket, lehetetlenné teszi. Éppen azért kívánjuk mindazon egyházi vagyon sürgős visszaadását, melyet az egyházi vallásos élet biztosítására nem az állam, hanem az egyháztagok önkéntes áldozatkészsége megteremtett.

5. A Tanácsköztársaság állami köztulajdonba vette Egyetemesei Lelkészi Nyugdíjintézetünk összes vagyonát. Mivel ezen intézkedés a nyugalomba vonult lelkészek és a lelkészözvegyek nyugdíját teszi kérdésessé, s mivel a Nyugdíjintézet megszüntetése megfosztja a lelkészi kart nyugdíjképességétől, a legközelebről és a legsúlyosabban érinti azt a vallásszabadságot, melyet a Tanácsköztársaság alapelveként felállított. Kívánjuk azért a Lelkészi Nyugdíjintézet vagyonának felszabadítását és visszaadását.

6. A Tanácsköztársaság szocializálta vallásos irodalmi intézeteinket, közöttük a Luther Társaságot. Vallásos kiadványaink egy része zár alá vétetett, egy másik része pedig megsemmisített. Mivel a vallásszabadság elvével ellentétesnek érezzük azon rendelkezést, mely saját erőnkől létesített és fenntartott egyházi irodalmi intézetünk munkálkodását lehetetlenné teszi, kívánjuk ezen intézetek sürgős felszabadítását, az okozott kár megtérítését s a munkálkodási szabadság biztosítását.

7. Államosított népiskoláink, különösen pedig főgimnáziumaink és tanítóképző intézeteink könyvtára részben egyházi célokat szolgált. Soproni és felsőlövői tanítóképző intézetünk, bonyhádi főgimnáziumunk, kőszegi leány középiskolánk, de különösen soproni líceumi nagykönyvtárunk pedagógiai és teológiai könyvtárakat tartalmaz. Kérjük, hogy az egyházi hatósággal megindítandó tárgyalás alapján ezen könyvtárrészek egyházunk tulajdonába visszaadassanak.

Ezen részletkívanságokon kívül a Tanácsköztársaság által hirdetett vallásszabadság elvére támaszkodva a következő alapkívanságok teljesítését kérjük:

1. Az egyházakra vonatkozó rendelkezések mindenkor hozassanak összhangba a vallásszabadság elvével, s a Tanácsköztársaság ne tegye lehetetlenné, hogy az emberek vallásos életüket saját áldozatkészségükkel biztosított anyagi eszközök segítségével fenntarthassák.
2. Ismerje el a Tanácsköztársaság az egyházat jogi testületnek, s ezzel együtt ismerje el a lelkészek és egyéb egyházi munkások munkájának közhasznú voltát.
3. Az egyház és egyházi intézmények fenntartására szolgáló vagyonra nézve nyújtson az egyháznak biztosítékot és jogvédelmet.

Szombathely, 1919. július hó 31-én,

Kapi Béla dunántúli evang. egyházkerület püspöke

Eredeti.

Az Országos Levéltár megjelenés alatt lévő forráskötetébe beválogatott források majdnem felét levelek teszik ki. Ezek részben magán, részben hivatalos levelek. Közös bennük, hogy mindegyikben valamilyen kérést fogalmaztak meg a protestáns levélírók, közösségek. Elvi hozzájárulásért folyamodtak harang és temető használat ügyében, anyagi támogatásért templomépítéshez, iskola alapításhoz, pártfogást és közbenjárást kértek külföldre menő diákok és az ünnepekre kiküldött legátusok részére. Kiemelt figyelmet érdemel Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök levele, amelyben az egyházát ért sérelmeket adja elő és ezek orvoslására irányuló kérelmét terjeszti a Magyar Tanácsköztársaság Forradalmi Kormányzótanácsa elé 1919-ben.

2017. Copyright - MNL

Forrás webcím:

http://reformacio.mnl.gov.hu/kapi_bela_dunantuli_evangelikus_puspok_beadvanya_a_tanacskozarsasag_kormanyzotacacsanak

Hivatkozások

[1]
http://reformacio.mnl.gov.hu/kapi_bela_dunantuli_evangelikus_puspok_beadvanya_a_tanacskozarsasag_kormanyzotacacsanak